

מסורת הש"ס

(א) לעיל קו. (ב) פ"ט טעמא
(ג) לעיל סה.
(ד) נכ"ל: (ה) ומימימי.
(ו) כ"ט ג. (ז) חמיתין
הא לקמן מפ"ל וק'
בטעמא ותיין כפ"ר כ"י.
(ח) ע"ן קודם ד"ה טען.

תורה אור השלם

1. או מכל אשר ייבע
עליו לשקר ושלם אתו
בראשו וחמשותף יסוף
עליו לאשר הוא לו
יתנו כיום אשתתו:
ויקרא ה' כ"ד

הגרות הב"ח

(א) ו'י' דל' משלם חומשא
וכפילא אבל בתרי בברי
הא נשלם כפילא: (ב) ס'ם
ה"כ דמי כגון טעמן:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קח.

עין משפט
גז' מצוה

קבו א מ"י פ"ד מ"ד
גזינה הל' ו:
קבו ב מ"י ט"ז הל' ו:
קבו ג ד מ"י ט"ז הל' ו:
וכ' אלפס ב"מ פ"ג
דף ע"א:
קבו ה מ"י פ"ח מ"ג
שאלה ופקדון הל' ד
טו"ח"מ ס"י ר"ז וס"י ר"ח:
ק"ב ו מ"י ט"ז הל' ו:
טו"ח"מ ס"ט:

מוסף רש"י

אמר לאחד מן השוק
כ"י. הכא לא גרסינן
משניקין א"י. דהא כל
שנועה נמי מחייב כפי
זאת גז' ממש הוא
ונגז' תמיד ישלם שנים
כלל שנועה וטעמא
ה"ל. שילם ולא רצה
לישבע. שנועה שומרת
שלא שטט זה ואלא
שלא זה י, שהיה יכול
ליפטר בשנועה מ' שהיה
אחרו כ"י. ובי"ח ג"ג.
למי שהפקדון אצלו.
דמיון ישלם קודם כל
המחלימה וכו'.

ובאו עדים אקמייתא. מימה דע"כ כשנאו עדים אקמייתא
ואומרים נאותה עשה ראיונהו גרסוהו ונמלא שמכחישין
גם שנועה שניה שנשבע שאזכר וכשהודה אחר עדים אמאי משלם
חומש הא קמני לעיל ה"ב דברייתא דהיכן פקדוני כ"י הודה מעלמנו

משלם קין וזומש משמע דוקא הודה
מעלמנו אבל אחר עדים לא ריש לומר
לעולם טענתא אכד הודה לאחר
עדים נמי משלם חומש כדמשמע
כדמיון דקאמר מכדי הא שנועה לא
מחייבא ליה כפל מחייבא חומש אלא
שמע מינה ממון המחייבו כפל פוטרו
מן החומש משמע הא היכא דליכא
כפל בהעדאת עדים כמו טענתא
אכד דמתחייב חומש בהודה אחר
עדים ולעיל לאו דוקא פקדון מעלמנו
אלא הוא הדין אחר עדים ואידי
דמנא כסופא הודה מעלמנו גבי טוען
טענתא גז' מנא נמי ברישא:

חד [נשבע] והודה וחד [נשבע]
ובאו עדים. נראה דוקא
נקט מתחילה הודה דאי מתחילה כפל
חד ובאו עדים ואח"כ הודה חד
הו עדים קודמין להודאה ומחייבין
מחייבו כפילא דעדים כשנאו להעיד
על שניהם העידו אבל כשהודה חד
קודם אע"פ שאח"כ באו עדים יס
לומר דפטור והכי משמע כולה
הך שמענא לדודה נקנס ואח"כ
באו עדים דפטור:

טענתא אבר' ונשבע והודה
וחזר וטען טענתא אבר. נראה
דל"ג והודה דלס הודה מיד היא
גרסוהו להחייב כדאנוסי משענה
שנשבע לשקר ומה שיחזור ויטעון
שוב אכד אין כופר כלום ואפי' אמר
לאחר שנועה אכד אלא נראה דלא
הודה אלא לאחר שנועה שניה ומיהו
תימא מאי קמבעיא ליה לרב פפא
הא מתמיהן הוא דמיימי לעיל (דף
קו.) השביע עליו ה' פעמים בין
כפי כ"ד בין שלא כפי כ"ד וכפ'ר
עליו חייב על כל אחת ואחת:

וחזר וטען טענתא גז' ונשבע.
מימה היאך השביעוהו בית
דין כיון שנפטור בית דין בשנועה
ראשונה ואפילו חזר וטען שלאחר
שנועה ראשונה נגז' מ"מ למה
השביעוהו והלא משנועה ראשונה
שנשבע לשקר חייב כדאנוסי נמלא
שלא כפר כלום כמה שטען שנגז'
אחר שנועה ראשונה ואין לומר
שנאו לפני בית דין אחר שלא ידעו
שכבר נפטרו והשביעוהו וכיון שנשבע
על פי בית דין (אע"ג) שלא ידעו
מחייב כפל והא דאמרין לעיל שכבר

ינא בשנועה ראשונה היינו שאותו בית דין עלמנו השביעוהו וטעו דמיון כפ"ר לחלק כלל ונראה דמיידי דאמר ליה בעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן בשנועה ראשונה רצוני שמהא עליו שומר חנם כדמחילה וזכר וטען לאחר שעשימי שומר חנם נגז' ופוטור עלמנו
שהרי לא נחייב כדאנוסין כמה שעשאו בפירוש ש"ח אבל מימה דל"כ לא הו' חד ממונא דהשתא הפקדון אללו פעם שניה ומה לי לקחו
בדיו ונתן לו ומה' שלא לקחו אלא אמר ליה נעודו בידו מהא עליו שומר חנם: ו"ו ר"ר כפ"י. מחמת שנועה פסול בשנועה שניה
משעה שנמלא שקרן כדאנוסיה אין לפוטרו משום דהשוד על השנועה מדרכנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (דף מה.) דקתיני ושכנגדו
חשוד על השנועה ומשמע התם דמדרכנן הוא וכיון דמדלוריימא שנועתו שנועה מחייב כפל: רבא אמר א"י שהפקדון אצ"ו.
וא"ת דהכא קבר רבא דאע"ג דאטרסיה לבי דינא מקני ליה כפילא וכפ"ר המפקד (ב"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דאפקיד כיפי
גבי חנניה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרסיה לבי דינא התם לא אטרסיה לבי דינא ריש לומר דהתם שאני
דאטרסיה לבי דינא ולא פ"ר ליה מיד אלא רב נחמן אגביה לאפדנא מיניה אבל הכא אע"ג דאטרסיה לבי דינא קת' שנשבע
לו מחילה מכל מקום הרי שילם לו לנסוף ולא אטרסיה לבי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

ובאו עדים. וכשנשבע היתה אללו לחייב כפל והדר הודה איהו
אכדמרייתא: מאי. מחייב חומש אהך שנועה כדמרייתא או לא:
והא לחייב ליה כפילא. עליה דהאי ממון: או דלמא שנועה
המחייבתו כפל פוטרו מן החומש.
אקמייתא אחר העדאת עדים הוה
מיפטר מחומש אבל השתא דלכתרייתא
אודי והך שנועה לא חייבתיה כפילא
מחייבא חומשא. והכא ליכא למימר
ינא ידי בעלים בשנועה ראשונה דכי
אמרין ליה היכא דלחו סהדי אשנועה
שניה דאמרין אשנועה חנם לא
מחייב כפילא אבל היכא דאודי עליה
קימא לן לעיל (דף קו.) השביע עליו
חמשה פעמים כ"י דלענין חומש ואשם
לא שני ליה בין שנועה עלמנו לשנועה
דיינין ובלבד שיכפור ממון: אמר
לאחד מן השוק. שאין שומר על
שורו: משביעך אני. משום הודה
מעלמנו דסופא נקטו אבל משום כפל
נלאו שנועה נמי מחייב: פרי חומשי
או פרי כפילי כהד גברא מאי הכי
גרסינן: לקרן אחת. חס כפר וחזר
וכפר וז"ל אמרין לקרן כפילי: פכטוהו
בעלים לשומר חנם ונשבע. שנגז'
ונפטר ואח"כ שילם לפני משורת
הדין: כיון דאטרסיה. שומר לבעלים
עד שהביאוהו לבית דין ונשבע אע"ג
דהדר שילם לא מקני ליה בעלים
לשומר כפילא כשעת השלומים: שפרי
אמרו וכו'. ויכול היה ליפטר בשנועה:
הא

ובאו עדים אקמייתא והודה אבתרייתא מאי
ממון המחייבתו כפל פוטרו מן החומש והא
איחייב ליה עליוה כפילא או דלמא שנועה
המחייבתו כפל פוטרו מן החומש והא
שנועה בתרייתא הואיל דלא קא מחייבא
ליה כפילא תחייבה חומשא אמר רבא
ת"ש אמר לאחד מן השוק היכן שורי
שגבת והוא אומר לא גנבתי משביעך אני
ואמר אמון הועדים מעידים אותו שגנבו
משלם תשלומי כפל ואם הודה מעצמו
משלם קרן וחומש ואשם והא הכא עדים
הוא דמחייב ליה כפילא הודה מעצמו אין
אבל הודה אחר עדים לא ואי סלקא דעתך
שנועה המחייבתו כפל פוטרו מן החומש
אמאי הודה אחר עדים לא מכדי הא שנועה
לא קא מחייבא ליה כפילא תחייביה חומשא
אלא לאו שמע מינה ממונא המחייבו כפל
פוטרו מן החומש ומ"מ בעי רבינא חומש
וכפילא בתרי גברי מאי היכי דמי כגון שמוכר
שורו לשני בני אדם וטענו בו טענת גז'
חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים
מאי מי אמרין כהד גברא קפיד רחמנא
דלא משלם חומשא וכפילא (א) האי נשלם

דלא משלם חומשא או דלמא עליוה חד ממונא קפיד רחמנא דלא
נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא דתיקו: בעי רב
פפא תרי חומשי או תרי כפילי כהד גברא מאי היכי דמי (ב) שטען טענת
אכד ונשבע והודה וחד וטען טענתא אכד ונשבע והודה אי נמי כגון שטען
טענת גז' ונשבע ובאו עדים וחזר וטען טענת גז' ונשבע ובאו עדים
מאי מי אמרין תרי גוויי ממונא קאמר רחמנא דלא נשתלמו עליו חד
ממונא והכא חד גוונא הוא או דלמא תרי ממונא אמר רחמנא דלא
לשתלמו עליו חד ממונא והכא נמי תרי ממונא ניגדו תא שמע (א) אמר
רבא (ב) ויחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת
ישמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגזב כפל למי
אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר (א) למי שהפקדון אצלו אביי אמר לבעל
הפקדון כיון דאמררחה בשנועה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למי
שהפקדון אצלו כיון דשילם לקני ליה כפילא וקא מיפלגי בריוקא
דמתניתין דתנן (א) המפקיד אצל חברו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו
שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא
הגזב משלם תשלומי כפל טבא ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא
הגזב משלם תשלומי כפל טבא ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי הוא משלם לבעל הפקדון אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי
דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע
הא

ינא בשנועה ראשונה היינו שאותו בית דין עלמנו השביעוהו וטעו דמיון כפ"ר לחלק כלל ונראה דמיידי דאמר ליה בעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן בשנועה ראשונה רצוני שמהא עליו שומר חנם כדמחילה וזכר וטען לאחר שעשימי שומר חנם נגז' ופוטור עלמנו
שהרי לא נחייב כדאנוסין כמה שעשאו בפירוש ש"ח אבל מימה דל"כ לא הו' חד ממונא דהשתא הפקדון אללו פעם שניה ומה לי לקחו
בדיו ונתן לו ומה' שלא לקחו אלא אמר ליה נעודו בידו מהא עליו שומר חנם: ו"ו ר"ר כפ"י. מחמת שנועה פסול בשנועה שניה
משעה שנמלא שקרן כדאנוסיה אין לפוטרו משום דהשוד על השנועה מדרכנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (דף מה.) דקתיני ושכנגדו
חשוד על השנועה ומשמע התם דמדרכנן הוא וכיון דמדלוריימא שנועתו שנועה מחייב כפל: רבא אמר א"י שהפקדון אצ"ו.
וא"ת דהכא קבר רבא דאע"ג דאטרסיה לבי דינא מקני ליה כפילא וכפ"ר המפקד (ב"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דאפקיד כיפי
גבי חנניה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרסיה לבי דינא התם לא אטרסיה לבי דינא ריש לומר דהתם שאני
דאטרסיה לבי דינא ולא פ"ר ליה מיד אלא רב נחמן אגביה לאפדנא מיניה אבל הכא אע"ג דאטרסיה לבי דינא קת' שנשבע
לו מחילה מכל מקום הרי שילם לו לנסוף ולא אטרסיה לבי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

ינא בשנועה ראשונה היינו שאותו בית דין עלמנו השביעוהו וטעו דמיון כפ"ר לחלק כלל ונראה דמיידי דאמר ליה בעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן בשנועה ראשונה רצוני שמהא עליו שומר חנם כדמחילה וזכר וטען לאחר שעשימי שומר חנם נגז' ופוטור עלמנו
שהרי לא נחייב כדאנוסין כמה שעשאו בפירוש ש"ח אבל מימה דל"כ לא הו' חד ממונא דהשתא הפקדון אללו פעם שניה ומה לי לקחו
בדיו ונתן לו ומה' שלא לקחו אלא אמר ליה נעודו בידו מהא עליו שומר חנם: ו"ו ר"ר כפ"י. מחמת שנועה פסול בשנועה שניה
משעה שנמלא שקרן כדאנוסיה אין לפוטרו משום דהשוד על השנועה מדרכנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (דף מה.) דקתיני ושכנגדו
חשוד על השנועה ומשמע התם דמדרכנן הוא וכיון דמדלוריימא שנועתו שנועה מחייב כפל: רבא אמר א"י שהפקדון אצ"ו.
וא"ת דהכא קבר רבא דאע"ג דאטרסיה לבי דינא מקני ליה כפילא וכפ"ר המפקד (ב"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דאפקיד כיפי
גבי חנניה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרסיה לבי דינא התם לא אטרסיה לבי דינא ריש לומר דהתם שאני
דאטרסיה לבי דינא ולא פ"ר ליה מיד אלא רב נחמן אגביה לאפדנא מיניה אבל הכא אע"ג דאטרסיה לבי דינא קת' שנשבע
לו מחילה מכל מקום הרי שילם לו לנסוף ולא אטרסיה לבי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

מכנה